

Miután végigsétáltunk a Király utcán, elméláztunk a Jókai tér évezredes múltján, és ke-restük a boldog béke-idők ízeit a Ferencesek utcájában, elérkeztünk a történelmi Pécs nyugati végén álló Ferences templomhoz.

A ferences barátok városrésze

Ma már nehéz elképzelni, milyen lehetett a környék, amikor 1301-ben a Kórogyi család támogatásával felépült a kolostor és a gótikus stílusú templom, amelyet a mohácsi csata előtti években jelentősen átépítettek. A templom ma is áll, ám már csak részletekben emlékeztet hajdani önmagára. A város elfoglalása után ugyanis Memi pasa elbontatta az épület szentélyét, és köveiből dzsámit emelt maga és utódai tiszteletére. Száz évvel később az éles szemű világutazó, Evlia Cselebi jegyezte fel az alapítás körülményeit: „A Szigeti kapun belül van Memi pasa dsámija, mely a platonistáktól maradt nagy templom volt; egyik szögletében van egy imahely, melyet némelyek látogatnak. Memi pasa katonaságával fegyveresen jövé, ezt a templomot elfoglalta s pincéiben ötven muzulmán gyermeket talált kik közül némelyik tudott beszélni. A hitharcosok ezt a helyet elfoglalván Memi pasa nevére és Fethia névre dsámivá tették [...] egészen ólomtetejű, háremes, mináretes régi imahely ez.” Talán így történt, ki tudhatna erről többet évszázadok távlatából?

A ferencesek azonban nem adták fel, a város visszafoglalása után visszatértek, és visszaszerezték jogos jussukat. Most ők törölték el Memi nyomát a föld színéről, hogy – immár az épület nyugati oldalán – újra az égbe emelhesék a templom szentélyét. A hagymasisakos barokk torony 1807-ben készült el Fölsinger Mátyás tervei alapján, a templom pedig 1925-ben nyerte el mai formáját. Sajnos ma már nem tűnnek fel barna ruhájukban a ferences testvérek a környéken, 1950-ben őket is elsodorta az új hatalom. Emléküket a templommal szemben található Assisi Szent Ferenc-szobor őrzi, a galambokat etető nagy misztikust 1942-ben formázta meg Bársony György.

A templomon túl állt a Szigeti kapu, amely a 19. századig őrizte a várost, figyelte a nyugatról betérő vendégeket, kereskedőket, katonákat. Sok borzalmat láthatott, hiszen 1664-ben innen is lőtték a várost Zrínyi Miklós katonái, 1686-ban pedig Makár János vak-

merő huszárai perzselték fel a városrészt. Az innen induló út a Mecsek hegyei alatt futott nyugat felé, és egyedül nem volt tanácsos messzire menni rajta a török hódoltság idején, mert kóbor hajdúk gyakran lesben álltak rajta. Ezen a kapun keresztül, majd a városfal előtt húzódó széles vizes árkon épített hídon át – a feltöltések miatt ebből ma már semmi nem látszik – vitték ki a halottakat is utolsó útjukra, muszlimokat, keresztényeket egyaránt. A holtak mellett azért élők is használták a múlttá vált kaput. A mai Hungária út keleti végében épült fel a 18. század közepén a ma is látható Magyar Korona vendégfogadó és postakocsi állomás, amely elsősorban a messziről jött kereskedőknek nyújtott szállást. Megfordult a falai között Csokonai Vitéz Mihály, Vörösmarty Mihály és Petőfi Sándor is. Ma már hiába várnánk tajtékzó lovak zihálására, vagy a sarki kovácsüzemből kihallatszó fémes hangokra, ugyanúgy nem jönnek vissza, ahogy az egyszerű pécsi polgárt nem fogjuk látni kapával a vállán, amint indul ürögi szőlejebe kapálni.

Nem is érdemes továbbmenni, inkább forduljunk vissza, és induljunk el a Szent István tér irányába. Az út, amelyen lábunk tapos, már a 14. században létezett, ezen kaptathattak fel a püspöki várba igyekvők. Bal oldalon megnézhetjük Pátzay Pál Két nővér című szobrát, amely talán a Miasszonyunk Női Kanonokrendnek akar emléket állítani, akik az utca másik oldalán található, ma Leówey Klára nevét viselő – gimnáziumban 1907-től tanították diákok tízezreit egészen az államosításig. A lépcsőkön felballaghatunk a tér közepén csobogó szökőkúthoz, diákbohémóságok és fiatal szerelmek csacsogó tanújához. Érdemes megpihenni a gesztenyefák árnyékában, karnyújtásnyira az ércbe öntött Kodály Zoltántól, hallgatni az élet zaját, és közben elképzelni régi korok elsüllyedt mindennapjait.

LEJEGYEZTE: DR. VARGA SZABOLCS

FOTÓK: MÜLLER NÁNDOR